

משיעוריו בישיבה עסקו בענייני המקדש והגאולה. מתלמידיו בישיבה דרש להתמיד בלימוד התורה, ויחד עם זאת תבע מהם להתגייס לצבא ולא הסכים לקבל תלמיד שלא שירת בצבא. כמו כן, דרש מתלמידיו שיפרנסו את משפחותיהם, וכן שיהיו ערבים זה לזה ומחויבים זה לזה במחויבות הדדית.

למרבה השמחה, זכה הרב לראות בשיקומה של ישיבת המקובלים ואף השתתף בחנוכתה.

1

"וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נֶכֶן: יְהִי הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים"

מערות הכותל והחיפוש אחר כלי המקדש

זמן קצר לאחר עלייתם של הרב ומשפחתו לירושלים בשנת תשכ"ח (1968) מונה הרב מאיר יהודה גץ כרב הכותל והמקומות הקדושים.

הרב גץ התאים לתפקיד... הרב היה תלמיד חכם... היה מקובל על כולם, ידע להסתדר עם מגוון רחב של אנשים, תמיד ידע לומר את הדבר הנכון בזמן הנכון. היה בעל יכולת ניהולית... שירת כרב סרן בצבא והשכיל להבין את מורכבות בעיות הכותל...

(מדברי שר הדתות ד"ר זרח והרפטיג

כפי שמובאים בספר "רב הכותל", עמ' 113-114)

משפחת גץ עברה להתגורר ברובע היהודי, סמוך לישיבת המקובלים והכותל המערבי. במסגרת תפקידו דאג הרב לכל העניינים הקשורים בכותל המערבי. הוא קיבל על עצמו להיות דובר ושגריר של הכותל. הרב ראה חשיבות ביצירת קשר בלתי אמצעי עם המתפללים הרבים שהגיעו מכל קצוות תבל. במסגרת תפקידו נפגש הרב עם בכירי ציבור מהארץ ומהעולם. למרות עיסוקיו הרבים, היו חדרי ליבו של הרב פתוחים בכל עת לכולם. למרות העומס הגדול שליווה את הרב, לא היה אדם שפנה אליו

ולא זכה למענה. מי שהיה מעוניין להיפגש איתו יכול היה לעשות זאת מבלי לקבוע עימו פגישה מראש.

במשך עשרים ושבע שנים, מהיום שבו התמנה לרב הכותל ועד ליום פטירתו בשנת תשנ"ה (1995), נהג הרב לכתוב יומן. ביומן זה תיעד בקפדנות, דייקנות ונאמנות את עבודתו. ביומן הכותל אפשר למצוא תיאור של הימים הראשונים שלאחר מלחמת ששת הימים, וכן: בעיות תשתית, חפירת מנהרות הכותל, ויכוחים בין ארכיאולוגים והציבור החרדי, ביקורי משלחות מהארץ והעולם, וכן ביקורי אישים נכבדים כראשי ממשלות, שרים, חברי כנסת ושוועי עולם. פרט לשנים עשר הכרכים של יומני הכותל כתב הרב חיבורים נוספים: "צצי אש" - פירוש לתורה, "רשפי א"ש" - פירוש לקבלה, מאמרים בנושא ירושלים והתפילה, וכן פנקס שכתב לעצמו בשם "פנקס המידות" וצוואה רוחנית.

לאחר שהתמנה לתפקיד רב הכותל חודשו בהובלתו החפירות במנהרות הכותל והחיפוש אחר כלי המקדש. חפירת המנהרות נעשתה תחת פיקוח הלכתי ומדעי. בחפירות המנהרות נתגלו פרטים חדשים על ההיסטוריה והגיאוגרפיה של הר הבית וכן אותר המקום המדויק ככותל שמול קודש הקודשים. הרב שמח שמחה גדולה על כך שזכה לחיות ולראות בהתגשמות נבואותיו של הנביא זכריה (ח, ד):

כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת: עַד יֵשְׁבוּ זִקְנִים וְזָקֻנוֹת בְּרַחְבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְאִישׁ מְשַׁעֲנֵתוֹ בְּיָדוֹ מֶרֶב יָמִים, וְרַחְבוֹת הָעִיר יִמְלְאוּ יִלְדִים וְיִלְדוֹת מְשַׁחֲקִים בְּרַחְבֶּתֶיהָ.

2

"עֲבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה"

הרב מאיר יהודה גץ למד ולימד תורה ביום ובלילה וקיים את המצוות בהידור רב ומתוך שמחה גדולה. את השבתות, החגים והמועדים הוא חגג באהבה גדולה.

שבתות

כמנהג המקובלים נהג הרב להכניס את השבת קודם מועד כניסתה הרשמי. הרב נהג לקרוא בתורה. הרבנית נהגה להדליק שבעה נרות שמן זית שדלקו מערב שבת לאורך כל ימות השבוע, וכן לאפות שתיים עשרה חלות לכל ארוחה כנגד שנים עשר השבטים.

סוכות

בסוכות הקים הרב שתי סוכות: האחת למשפחתו, שבה דר במשך כל ימי החג, והשנייה נבנתה ברחבת הכותל לקבלת העולים והמתפללים הרבים שהגיעו בחג.

ברכת כהנים

בכניסתו לתפקיד רב הכותל חידש הרב את הנוהג של ברכת הכהנים בחול המועד. מאז ועד היום ממשיך נוהג זה ואף מתעצם משנה לשנה. ביום ב' של חול המועד, בסוכות ובפסח, מאות כוהנים עטופים בטליתות מברכים בברכת כוהנים את המוני המתפללים ברחבת הכותל.

חנוכה

בשקיעת החמה נהג הרב להדליק חנוכייה גדולה בפתח ביתו. הרב הקפיד שכל אחד מבני המשפחה ישתתף בהדלקה. כל אחד מהילדים ומהנכדים הדליק נרות בחנוכייה משלו. לאחר הדלקת הנרות ירד הרב להדלקת הנרות הממלכתית שנערכה ברחבת הכותל המערבי.

ט"ז בשבט - "יום ההצלה"

בכל שנה ושנה נהג הרב לחגוג את ט"ז בשבט בסעודת הודיה גדולה, כשעל שולחן החג מונחים שבעים ושניים פירות מכל הסוגים, הגדלים והצבעים. יום זה נקרא בפי הרב "יום ההצלה" מדום שביום זה ניצל הרב ממחנות הנאצים במלחמת העולם השנייה.

ראש חודש

ראשי חודשים צוינו ונחגגו בבית משפחת גץ כיום חג בסעודה ובהדלקת נרות. ביום זה נהגו שלא לעשות כל מלאכה. הרב עצמו לבש בגדים מיוחדים לכבוד ראש החודש.

כתיבה:	תמר זקס
ליווי וייעוץ:	אסתר חטב, מפקחת ארצית קדם יסודי, חמ"ד
עריכת לשון:	עומר פדור
עיצוב:	ראומה הכט

תודה גדולה למשפחת גץ על פתיחת הבית והלבבות

הרב מאיר יהודה גץ

שבעים שנות גאולה

הרב מאיר יהודה גץ היה איש ספרא וסיפא. במהלך חייו עסק בתחומים שונים: היה קצין בצה"ל, שירת כרב הכותל המערבי והמקומות הקדושים ואף שימש כראש ישיבת המקובלים בית אל. היה יורד בכל לילה אל מנהרות הכותל לתיקון חצות, לומד ומלמד שם כל הלילה.

חייו של הרב מאיר יהודה גץ וחיי משפחתו שזורים בהיסטוריה של מדינת ישראל וארץ ישראל.

ואלו תולדות חייו,

מעט מן המעט,

שבעה פרקים -

כנגד שבעה עשורים למדינת ישראל,

ראשית צמיחת גאולתנו.

א

”וְיָשֶׁב וְקִבְּצָה מִכָּל הָעַמִּים, אֲשֶׁר הִפְיָצָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה...”

החיים בתונים

הרב מאיר יהודה גץ נולד בתונים בשנת תרפ"ד (1924). שנות ילדותו עברו עליו בעיר הבירה תוניס שבה חיו באותם שנים יהודים ומוסלמים בשכנות טובה. משפחתו של הרב, משפחת גץ, הייתה מפורסמת ומוערכת הן בקרב הקהילה היהודית הן בקרב התושבים המוסלמים, והייתה ידועה בהכנסת אורחים ובסיוע לכל דורש.

הרב גץ התייתם מאביו בגיל צעיר. אמו, שהבחינה בכישרונותיו ובכישוריו הייחודיים, שלחה אותו ללמוד אצל גדולי הדור. בנוסף לערבית ועברית ידע הרב שפות רבות: צרפתית, לטינית, אידיש וגרמנית, רומנית, אספרנטו, איטלקית וטורקית.

בהיותו בן שמונה עשרה שנה בלבד הוסמך לרבנות. במקביל ללימודיו התורניים למד משפטים והוסמך לעריכת דין. בסיום לימודיו התמנה לשמש כרב בצפון מערב תוניס.

כשהגיע אל העיררה סוק-אל-ארבע דאג להקמת תלמוד תורה במקום. כשראה שהתלמידים מעדיפים לשחק בכדורגל, חזר לבוש בבגדי ספורט והצטרף אליהם למשחק. לא עבר זמן רב והתלמידים נמשכו אחריו והצטרפו אליו ללימודים בתלמוד התורה. כרב האזור שימש כחזן, שוחט, מוהל ועורך נישואין.

ב

”קוֹרוֹת בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם מְעִידִים בּוֹ”

הקמת משפחה

כשהיה הרב בן תשע עשרה שנים נישא לסילבט - אסתר גז. לכל אורך שנות חייהם שררו בין הרב והרבנית כבוד הדדי ואהבת אמת. דעותיה ודבריה היו חשובים בעיניו והוא נהג להתייעץ עימה בנושאים רבים.

הרבנית מצידה הקדישה לו את כל זמנה ומרצה, והייתה עזר כנגדו בכל אשר עשה.

אחד עשר ילדים גידלו הרב והרבנית גץ, חמישה בנים ושש בנות. הרב נהג לכנותם בחיבה: חמישה חומשי תורה ושישה סדרי משנה. במשך שנים רבות שימש ביתם כבית אומנה לילדים רבים. הרב והרבנית המשיכו לשמור על קשר עם הילדים הללו לאורך כל השנים.

אורחים רבים פקדו את בית המשפחה בכל אחד מימות השנה. ביניהם היו חקלאים, חיילים, חברים, מורים ומתנדבים. כל מי שהזדמן לאזור או הגיע להתייעץ עם הרב זכה לעצה ולמילה טובה, לאוזן קשבת ולארוחה - הכול מתוך אהבה ובשמחה גדולה.

ג

”וְהִבָּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ...”

הכנות לעלייה

במשך שנים הייתה העלייה לארץ ישראל משאת נפשם של הרב והרבנית גץ. הם הקפידו לדבר עברית עם ילדיהם ונתנו להם שמות עבריים. הרב היה פעיל בתנועה הציונית. בשיעוריו נהג להזכיר את החשיבות הרבה של העלייה ארצה. בתיווכו ובהשפעתו עלו ארצה צעירים רבים ואף זוגות שהשיא.

לאחר ההכרזה על הקמת מדינת ישראל סגרו מדינות ערב את גבולותיהם ולא אפשרו עלייה לארץ ישראל. בעזרת השלטונות הצרפתים הוברחו צעירים רבים מתוניס ומרוקו לצרפת, באמתלה שהם נוסעים לטיול או למחנה קיץ.

אנשי הסוכנות שיכנו את הצעירים בארמון גדול ומפואר מימי נפוליאון. לבקשתם, ניהלו הרב והרבנית גץ את המקום והכשירו את

ד

”וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל”

התיישבות בארץ ישראל

בהגיעם ארצה שוכנה משפחת גץ במעברת אוהלים סמוך לעיר חיפה. באוהל הקטן המשיכו הרב והרבנית לקבל אורחים, לייעץ ולעזור לכל הפונים אליהם. זמן קצר לאחר שעלו ארצה הוצע לרב להתיישב במושב חדש בגליל העליון, ולשמש בו כרב המושב. בהגיעו אל המושב העניק לו את השם "כרם בן זמרה" על שם התנא רבי יוסי בן זמרה, שקברו נמצא בתחום היישוב.

תנאי החיים במושב היו קשים מאוד. רבים מהעולים לא הורגלו למלאכת החקלאות והתקשו לראות ברכה בעמלם. הרב והרבנית עשו הכול כדי לסייע לתושבים ולעודדם. כרב היישוב דאג הרב להקמת בית ספר ממלכתי דתי אזורי. הוא דאג גם לביטחון ושימש כמפקד צבאי.

הרב שימש כבורר ומגשר, ופסיקותיו התקבלו על כל הצדדים. בתקופתו לא היה צורך בשוטרים ושופטים.

לבקשתו, שיכנו אנשי הסוכנות היהודית בכרם בן זמרה עולים מארצות שונות. למרות השוני במנהגים שהביאו עמם בני

הקהילה, התפלל הציבור כולו יחד בכל ימות השנה ואף בשבתות ובחגים, למעט בראש השנה ויום הכיפורים, שאז נחלק הציבור לשני מניינים בנוסחים שונים. נוהל זה נוהג במושב כרם בן זמרה עד עצם היום הזה.

הימים שלפני מלחמת ששת הימים היו מלאי מתח וחרדה. כמפקד האזור עבר הרב מיישוב ליישוב וממושב למושב, הרגיע את התושבים ודאג לביטחונם. כאשר הגיעו השמועות המשמחות על הניצחונות בקרבות, התאספו תושבי כרם בן זמרה בבית הכנסת לתפילת הודיה, וביקשו לחגוג בהרמת כוסית את הבשורה הטובה. הרב הצטרף אל החוגגים, אך סירב לשותות איתם לחיים בטענה שאינו יכול לחגוג כל עוד אינו בטוח שכל ילדי המושב שבו בשלום לביתם.

למרבה הצער, מבלי שידע, ניבא הרב את העתיד לבוא: בנו אבנר נפל ביום השני למלחמה, בקרב על שחרור ירושלים. כמה שנים לאחר מכן שכל הרב גם את בנו יאיר. לאחר נפילתו של אבנר עברה משפחת גץ לירושלים.

ה

”וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ”

מעבר לירושלים

גדולתו של הרב מאיר יהודה הייתה בין היתר ביכולתו להפריד בין אבלו האישי לשמחה הלאומית:

אשרי לי שזכיתי שבני היה ממשחררי ירושלים, ואוי לי שבני נהרג על שחרור ירושלים.

(מדברי הרב כשנודע לו על נפילת בנו אבנר שמעון במלחמה על שחרור ירושלים)

ערב מלחמת ששת הימים קיבל אבנר, בנו של הרב, צו מילואים. בזמן שנותר עד למועד היציאה למלחמה למד עמו הרב דיני מלחמה. אבנר יצא למלחמה שממנה לא שב, כשאמילי ארוסתו מלווה אותו לנקודת האיסוף.

במסגרת תפקידו כחבלן היה עם ראשוני הפורצים את קו הגבול לירושלים הערבית... נפגע במטח שנורה עליהם על ידי צלפי האויב; ביום כ"ז באייר תשכ"ז.

("נזכור את כולם", אתר ההנצחה, משרד הביטחון)

אחת מהמטרות שהציב הרב לעצמו בהגיעו לירושלים הייתה שיקומה של ישיבת המקובלים, ישיבת בית אל. הישיבה נעשתה לחלק מרכזי וחשוב בחייו של הרב, עד שהייתה לו כבית שני. רבים <<